

Kérdések és válaszok az első éves uniós alapjogi kollokviumról: az antiszemita és a muszlimokkal szembeni gyűlölködés megelőzése és az ellene folytatott küzdelem Európában

Brüsszel, 2015. október 1.

Az Európai Bizottság október 1–2-án rendezi meg Brüsszelben az első éves alapjogi kollokviumot. Az idei év témája: „Tolerancia és tisztelet: az antiszemita és a muszlimokkal szembeni gyűlölködés megelőzése és az ellene folytatott küzdelem Európában”.

Mit kíván elérni a kollokvium?

A kollokvium általános célja, hogy az alapjogok előmozdítása és védelme érdekében javítsa a kölcsönös együttműködést és erősítse a politikai szerepvállalást Európában. Arra törekszik, hogy megerősítse a párbeszédet az uniós és a nemzetközi intézmények, a szakpolitikai döntéshozók, a tudományos körök és a civil társadalom között, és elmélyítse az alapjogok gyakorlati érvényesülését érintő kihívásokkal kapcsolatos ismereteket. Az egyik legfontosabb célkitűzés, hogy az alapjogokkal kapcsolatos kérdések jobb kezelését lehetővé tevő konkrét elképzelések és kezdeményezések álljanak rendelkezésre.

A 2015 áprilisában és májusában lefolytatott [nyilvános konzultációk](#) alapján a résztvevők feltárlják, milyen konkrét lehetőségek vannak az antiszemita és a muszlimokkal szembeni gyűlölködés elleni küzdelemre. Munkájuk középpontjában az antiszemitizmussal és a muszlimokkal szembeni gyűlölködés elleni küzdelmet szolgáló projektek, szakpolitikai intézkedések és jogszabályok állnak, különös tekintettel a gyűlölet-bűncselekményekre, a gyűlöletbeszédre és a megkülönböztetésre.

A kollokvium lehetőséget nyújt az intézmények, a tagállamok, a helyi hatóságok, a civil társadalmi szervezetek, a vallási és közösségi vezetők, a nemzetközi szervezetek, a tudományos szakemberek, a média és a filozófusok közötti párbeszédre. A résztvevők megvitatják az antiszemita és a muszlimokkal szembeni megnyilvánulások európai fokozódását kiváltó okokat, és ezek hatását az emberek életére.

Mennyire ad okot az aggodalomra a gyűlölet-bűncselekmények és az intolerancia szintje Európában? Miért van szükség kollokviumra e témában?

Az antiszemita és a muszlimokkal szembeni gyűlölködés kezelése az egész társadalom felelőssége. A résztvevők feltárlják, milyen módon segíthető elő az inkluzív tolerancia és a tisztelet kultúrájának érvényesülése az Unióban. Az elmúlt években az EU-ban aggasztóan emelkedett az antiszemita és a muszlimokkal szembeni gyűlölet-bűncselekmények és az intolerancia szintje.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által a zsidókkal szembeni megkülönböztetésről és gyűlölet-bűncselekményekről készített 2013-as felmérésben a válaszadók háromnegyede (76%) úgy érezte, hogy az elmúlt öt év alatt súlyosbodott az antiszemita a lakóhelyük szerinti országban. A válaszadók közel háromnegyede nyilatkozott úgy, hogy az elmúlt öt év alatt súlyosbodott az antiszemita az interneten. A több uniós országban bekövetkezett terrortámadások tovább erősítették az Európában élő zsidók fokozódó biztonsági aggodalmait. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének egyik felmérése szerint a zsidó emberek mintegy 75%-a nem jelenti be a rendőrségnek az antiszemita zaklatást.

A muszlimokkal szembeni gyűlölködés szintén erősödik, és aggasztó mértékben nő a verbális és a fizikai erőszak előfordulása. Az Eurobarométer október 1-én közzétett megállapításai azt jelzik, hogy a vallási csoportok közül a muzulmánok társadalmi elfogadottsága a legalacsonyabb: az embereknek csupán 61%-a nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem zavarná őket, ha egy kollégájuk muzulmán lenne, és mindössze 43%-ukat nem zavarná egyáltalán, ha felnőtt gyermeküknek muzulmán partnere lenne.

A jelenlegi menekültügyi válság kapcsán ismételten rengeteg negatív megnyilvánulás és gyűlöletbeszéd volt érzékelhető a most érkezőkkel szemben, ahogy a szélsőjobb oldali mozgalmak és a populisták szövegeket hangoztatnak kihasználva a helyzetet. Számos országból számoltak be aggasztó verbális és fizikai inzultusokról, többek között a menedékkérőkkel és menekültekkel szembeni gyűlöletbeszéd online megjelenéseiről. A német belügyminisztérium csupán 2015 első felében már 202 olyan esetet rögzített, amelyben a menedékkérők szálláshelyeiket érték támadások. A megfigyelések

szerint a közösségi médiafelületeken szintén ugrásszerűen növekedett az idegengyűlölő bejegyzések száma.

A kollokvium egyaránt foglalkozik az antiszemita és a muszlimellenes gyűlölködéssel. Bár eredetük, történelmi hátterük és megnyilvánulási formáik eltérőek, mindkét jelenséggel kapcsolatban aggasztóan emelkedett a gyűlöletből fakadó cselekmények száma. A gyűlöletből fakadó bűncselekmények száma aggasztó mértékben nő Európában, és a kollokviumon megosztott tapasztalatok felhasználhatók a gyűlölet és az intolerancia egyéb formáival szembeni küzdelemben is.

Hogyan illeszkedik a kollokvium a Bizottságnak a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekményekkel szembeni fellépésre irányuló munkájába?

A tolerancia, a sokszínűség és a társadalmi kohézió, a megkülönböztetés valamennyi formájával szembeni fellépés, valamint a rasszista és idegengyűlöletből fakadó bűncselekmények elleni küzdelem az uniós szakpolitikák kulcsfontosságú részét képezik, és e szakpolitikáknak egymást segítve kell működniük.

A párizsi és koppenhágai terrortámadásokat követően az EU előterjesztette az európai biztonsági stratégiát, amely az online és offline tapasztalható radikalizálódás – és ezen belül az antiszemita és a muszlimokkal szembeni gyűlölködésből fakadó cselekmények – ellen irányul.

A Bizottság jelenleg értékeli a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelemlről szóló kerethatározat átültetését és végrehajtását – e kerethatározat bűncselekményként kezeli a holokauszt tagadását. Jelenleg csupán 13 tagállam ültette át maradéktalanul a kerethatározat erre vonatkozó rendelkezését.

A Bizottság folytatja a párbeszédet az érdekelt felekkel arról, miként lehet fellépni a gyűlölet-bűncselekményekkel és a megkülönböztetéssel szemben Európában. A rasszizmus gyökereivel kell foglalkoznunk, többek között az oktatás révén, valamint azért, hogy ösztönözzük a tolerancia és a tisztelet kultúrájának érvényesülését Európában.

Egy 2015-ös Eurobarométer felmérés szerint széles körben támogatják a válaszadók a sokszínűséget ösztönző munkahelyi intézkedéseket. A válaszadók jelentős többsége abban is egyetértett, hogy jelentős az oktatás szerepe, többek között az olyan információké is, amelyek a vallás és meggyőződés tekintetében vett sokszínűségre (80%) és az etnikai származás szerinti sokszínűségre (81%) vonatkoznak.

A kollokviumot követően a Bizottság – a civil társadalom és más fontos szereplők közreműködésével – feltárja az uniós, nemzeti és helyi szintű új fellépések lehetőségét, így például a következőket:

- a gyűlölet-bűncselekményekre, az áldozatok jogaira és a megkülönböztetés-mentességre vonatkozó uniós jogszabályok érvényesítése,
- a bírák, az ügyészek, a rendőrség és a helyi hatóságok képzése,
- a sokszínűség előmozdítása és a megkülönböztetésmentességet szolgáló szabályok megerősítése.

A kollokvium azt is megvizsgálja, hogyan javítható a megkülönböztetés és gyűlölet-bűncselekmény előfordulásainak bejelentése, az online gyűlöletbeszéd elleni küzdelem érdekében való együttműködés az informatikai vállalatokkal, valamint a civil társadalom, az oktatás és a média képviselői által a tolerancia és tisztelet ösztönzésére indított projektek finanszírozása.

Mi az alapjogokra vonatkozó uniós szakpolitikák jogalapja?

Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke kimondja: „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul”. A Szerződés ezt kiegészíti a következőkkel: „Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.”

A megkülönböztetésmentesség elvét – amely a valláson vagy meggyőződésen alapuló megkülönböztetésre is kiterjed – szintén egyértelműen rögzítik a Szerződések (az EUMSZ 19. cikke), valamint az EU Alapjogi Chartájának 21. cikke.

- **A rasszizmus és az idegengyűlölet elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemlről szóló [uniós kerethatározat](#)**

A kerethatározat arra kötelezi a tagállamokat, hogy szankcionálják a gyűlöletbeszédet, azaz az erőszakra és gyűlöletre való, a faji, bőrszín szerinti, vallási, származási, nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló nyilvános uszítást, valamint a rasszista vagy idegengyűlölő indítékból elkövetett gyűlölet-bűncselekményeket. A gyűlöletbeszéd tekintetében a kerethatározat online és offline környezetben egyaránt alkalmazandó.

- **A [faji egyenlőségről szóló irányelv](#)**

A 2000-ben elfogadott, **faji egyenlőségről szóló irányelv** a fő uniós jogszabály a faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemben. A 2000/43/EK irányelv meghatározza a faji vagy etnikai származáson alapuló, a foglalkoztatás, a szociális védelem, az egészségügy, az oktatás, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében való megkülönböztetés elleni küzdelem keretét.

- **[A munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelv](#)**

A foglalkoztatás és a munkavégzés során az egyenlő bánásmódot a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló irányelv biztosítja, amely tiltja a foglalkoztatás és a munkavégzés során a valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést. A 2000-ben elfogadott irányelv kiegészíti a faji egyenlőségről szóló irányelvet azáltal, hogy a megkülönböztetés elleni védelem alkalmazási körét kiterjeszti a foglalkoztatás területére.

- **[Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv](#)**

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikke értelmében a tagállamok biztosítják, hogy a joghatóságuk alá tartozó médiaszolgáltatók által nyújtott szolgáltatások ne tartalmazzanak fajon, nemem, vallási vagy nemzetiségi hovatartozáson alapuló gyűlöletkeltést. Az irányelv azokra a nem uniós országokból származó adásokra is vonatkozik, amelyeket az Unióba közvetítenek.

- **[Az áldozatok jogairól szóló irányelv](#)**

Az áldozatok jogairól szóló irányelvet 2012-ben fogadták el; célja az áldozatoknak nyújtandó védelem és segítség területére vonatkozó uniós jogi keret erősítése. A tagállamoknak 2015. november 16-ig kell átültetniük az irányelvet nemzeti jogukba. Az irányelv közös eljárási jogokat biztosít a bűncselekmények áldozatai számára, különös figyelmet fordítva a gyűlölet-bűncselekmények áldozataira.

- **[Bizottsági javaslat: az egyenlő bánásmódról szóló horizontális irányelv](#)**

Az Európai Bizottság 2008-ban előterjesztette az egyenlő bánásmódról szóló irányelvre vonatkozó javaslatát, amely tiltaná a szociális védelem, az oktatás, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén a valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést. Az egyenlő bánásmódról szóló irányelv áthidalná a megkülönböztetésmentességre irányuló uniós jogszabályok közötti hézagokat, és a foglalkoztatás területén kívülre is kiterjesztené az életkoron, valláson, szexuális irányultságon és fogyatékoságon alapuló megkülönböztetéssel szembeni védelmet. Az egyenlő bánásmódról szóló irányelvet jelenleg tárgyalja a Miniszterek Tanácsa.

Hogyan biztosítja a Bizottság e jogszabályok érvényesítését?

2014 januárjában a Bizottság [végrehajtási jelentést](#) fogadott el **a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről szóló kerethatározatra** vonatkozóan, amely rámutatott, hogy a tagállamokban továbbra is számos jogszabályi hiányosság áll fenn. A Bizottság kétoldalú párbeszédet kezdett valamennyi tagállammal az említett jogszabály helyes átültetésének és hiánytalan végrehajtásának biztosítása érdekében. E folyamat várhatóan 2015 decemberére zárul le.

2014. december 1-jétől a Szerződések 36. jegyzőkönyvével összhangban a Bizottság kötelezettségzegési eljárást indíthat a tagállamok ellen a kerethatározat átültetésének elmulasztása esetén.

A nemzeti bíróságok jogkörébe tartozik annak meghatározása, hogy az adott eset körülményei és összefüggései alapján bizonyítható-e a rasszista vagy idegengyűlölő indítékú erőszakra vagy gyűlölködésre való uszítás. A Bizottság nem lép sem a nemzeti szintű büntetőbíró, sem pedig a bűnüldöző hatóság helyébe – ez utóbbiak felelnek a gyűlölet-bűncselekményekre vonatkozó bejelentések rögzítéséért, az áldozatok bejelentéstételének ösztönzéséért, valamint az ilyen esetek proaktív kivizsgálásáért.

A káros vagy illegális online tartalomra – ezen belül a gyűlöletbeszédre – vonatkozó aktuális jogi és gyakorlati helyzet átfogó felmérése a Bizottság digitális egységes piaci stratégiájának keretében zajlik. Szeptember 24-én nyilvános konzultáció kezdődött az internetes platformok szerepéről, az illegális tartalom elleni fellépésben betöltött szerepükre is kiterjedően.

Milyen mértékű uniós finanszírozás áll rendelkezésre az antiszemita és a muszlimokkal szembeni gyűlölködés elleni küzdelemre?

A 2014–2020-as időszakra a Jogok, egyenlőség és polgárság program 439 millió EUR összegű javasolt költségvetéssel támogatja különösen a rasszista és idegengyűlölő internetes gyűlöletbeszéd és gyűlölet-bűncselekmények hatékony nyomozását és jelentését lehetővé tevő mechanizmusok kialakítását, valamint a rasszizmus, az idegengyűlölet és az tolerancia egyéb formáinak megelőzését és

az ezek elleni küzdelmet célzó, különösen a büntetőjogi eszközökre összpontosító bevált módszerek megosztását. 2015-ben összesen 4 017 826 EUR-t kitevő értékű projektek részesülnek e területeken társfinanszírozásban.

A 2014–2020-as időszakban a Jogérvényesülés program (378 millió EUR) ösztönzi a polgári és büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködést, és segítséget nyújt a bírák, az ügyészek és más jogi szakemberek képzéséhez. A 2014-es év egyik prioritása a rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelemről szóló kerethatározat hatékony és következetes végrehajtásának támogatása az igazságügyi képzés révén.

Mit tesz az Európai Bizottság az internetes gyűlöletbeszéd elleni fellépés érdekében?

Az [audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv](#) értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a joghatóságuk alá tartozó területen nyújtott audiovizuális médiaszolgáltatások ne tartalmazzanak fajon, nemen, vallási vagy nemzetiségi hovatartozáson alapuló gyűlöletkeltést. Az [e-kereskedelemelemről szóló irányelv](#) rendelkezései szerint illegális tartalom azonosításakor az internetes közvetítő szolgáltatóknak hatékony intézkedést kell tenniük annak eltávolítására. Az illegális tartalom eltávolítása azonban lassú és bonyolult lehet, miközben tévedésből olyan tartalmakat törölhetnek, amelyek valójában jogszerűek. A Bizottság ezért jelenleg konzultációt folytat e keret korszerűsítéséről.

A Bizottság szintén most végez elemzést arról, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv által lehetővé tett védelem szintje összességében véve relevánsnak, hatékonynak és méltányosnak tekinthető-e, egyéb kérdésekkel – így például a gyűlöletbeszéd tilalmával – összefüggésben. A Bizottság további figyelmet fordít majd arra, hogy biztosítható legyen a hatályos jogszabályok megfelelő végrehajtása és érvényesítése. Ez minden bizonnyal megkönnyíti a gyűlöletbeszéd elleni küzdelmet és lehetővé teszi a hatékony bünyügyi nyomozást és büntetőeljárást.

További információk:

Sajtóközlemény: [IP/15/5737](#)

[Alapjogi Kollokvium](#)

A részletes program [itt](#) érhető el

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által készített tanulmányok:

- [Antiszemitizmus: Áttekintés az Európai Unióban elérhető adatokról](#)
- [A tisztelet és a sokszínűség előmozdítása – Küzdelem az intolerancia ellen](#)

[Eurobarométer: Az EU-n belüli megkülönböztetés 2015-ben](#)

[Magas szintű párbeszéd a vallási és világnézeti szervezetekkel](#)

MEMO/15/5739

Kapcsolattartás a sajtóval:

[Tim McPHIE](#) (+ 32 2 295 86 02)

[Melanie VOIN](#) (+ 32 2 295 86 59)

[Christian WIGAND](#) (+ 32 2 296 22 53)

Tájékoztatás a nyilvánosság számára: [Europe Direct](#) a [00 800 67 89 10 11](#) telefonszámon vagy [e-mailben](#)